

การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนคร
A comparative Lexical Study of Tai Dialects in
Sakon Nakhon Province

มูจลินทร์ ลักษณะวงษ์¹
Mudjalin Luksanawong

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนคร จำนวน 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาญ้อ ภาษาผู้ไท ภาษาโย้ย ภาษาลาวหรือภาษาอีสาน และภาษากะเลิง โดยมีสมมติฐานว่า คำศัพท์ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย มีความสัมพันธ์กันมากกว่าภาษากะเลิงและภาษาผู้ไท

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างรายการคำซึ่งประกอบด้วยหน่วยย่อยจำนวน 800 หน่วยย่อย แบ่งเป็น 18 หมวด แล้วนำหน่วยย่อยทั้งหมดไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 5 ภาษา ภาษาละ 4 คน ที่ได้คัดเลือกไว้โดยควบคุมตัวแปรทางสังคม คือ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และภูมิลำเนา เมื่อได้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกหน่วยย่อยที่มีความหมายชัดเจน ผู้บอกภาษาทุกคนรู้จักดี ตัดหน่วยย่อยที่มีความหมายคลุมเครือออก เหลือหน่วยย่อยจำนวนทั้งสิ้น 750 หน่วยย่อย จากนั้นนำหน่วยย่อยที่เหลือมาวิเคราะห์คำศัพท์ตามกฎเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์และนำคำศัพท์ที่วิเคราะห์ได้นั้นมาจัดเป็นกระสวนหรือรูปแบบต่างๆ ของการใช้คำศัพท์ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจน

ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนครทั้ง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาญ้อ ภาษาผู้ไท ภาษาโย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง มีการใช้คำศัพท์แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ 1.การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2.การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา โดยพบว่าการใช้คำศัพท์ของภาษาญ้อ ภาษาลาวและ ภาษาโย้ย มีความสัมพันธ์กันมากกว่าคำศัพท์ภาษากะเลิงและภาษาผู้ไท ซึ่งตรงตามสมมติฐานของงานวิจัย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถจัดกลุ่มภาษาถิ่นทั้ง 5 ภาษาตามความสัมพันธ์ได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย กลุ่มที่ 2 ภาษากะเลิง และกลุ่มที่ 3 ภาษาผู้ไท

คำสำคัญ: 1. ภาษาถิ่น 2. ภาษาญ้อ 3. ภาษาผู้ไท 4. ภาษาโย้ย 5. ภาษาลาว 6. ภาษากะเลิง

---

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

This thesis is a comparative study of lexical items in five Tai dialects used in Sakon Nakhon province : Yo, PhuTai, Yooy, Lao (Isan) and Kaloeng. The hypothesis of the study is that the lexical items in Yo, Lao and Yooy are more closely related than those in Kaloeng and PhuTai.

In this research, a wordlist of 800 semantic units, classified into 18 semantic fields was used to interview four informants of each dialect. Social factors including age, gender, education, occupation and locality of the informants were controlled. After the interview, 750 items in the wordlist which have relatively clear semantic properties were selected. These lexical items were then analyzed by using linguistic rules. Based on the analysis, the patterns of usage of these items and their relation were determined.

The research results show that the usage of these lexical items in Yo, PhuTai, Yooy, Lao and Kaloeng can be divided into two types : 1.) the use of the same lexical items and 2.) the use of the different lexical items. The lexical items used in Yo, Lao and Yooy are more closely related than those in Kaloeng and PhuTai. The results therefore, justifies the hypothesis.

In addition, the result show that the five Tai dialects can be classified into three groups based on their relationship. Yo, Lao, Yooy are group 1. Kaloeng and PhuTai are group 2 and 3 respectively.

Keywords: 1. Tai Dialects. 2. Yo. 3. PhuTai. 4. Yooy. 5. Lao (Isan) 6. Kaloeng.

บทนำ

จังหวัดสกลนครมีลักษณะเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และสังคมพหุภาษาเพราะประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ถึง 6 กลุ่ม ได้แก่ ญ้อ ผู้ไท ไย้ย ลาว กะเลิง และกะโส้ ตามประวัติศาสตร์กลุ่มคนเหล่านี้อพยพข้ามฝั่งแม่น้ำโขงเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีภาษาพูดเป็นของตนเองโดยนิยมเรียกชื่อภาษาตามกลุ่มชาติพันธุ์ของตน แต่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในภาษาตระกูลไทมี 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาผู้ไท ภาษาญ้อ ภาษาไย้ย ภาษาลาวหรือภาษาอีसान และภาษากะเลิง การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์จะทำให้ทราบลักษณะเหมือนและลักษณะต่าง ตลอดจนลักษณะเฉพาะด้านการใช้คำศัพท์ของแต่ละภาษาเหล่านั้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาไทยเปรียบเทียบในการสืบสร้างหาภาษาไทยดั้งเดิมและการจัดกลุ่มภาษาเพื่อแสดงความสัมพันธ์ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีผู้พูดหลายภาษาเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยมาตรฐานได้อย่างถูกต้องควบคู่ไปกับภาษาถิ่น อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท ในการทำความเข้าใจและประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับคนในห้องเรียน ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาภาษาได้อีกด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ ภาษาญ้อ ภาษาผู้ไท ภาษาไย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง และเพื่อแสดงความเหมือน ความแตกต่างของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา และจัดกลุ่มภาษาอันจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นดังกล่าว

สมมุติฐานของการศึกษา

คำศัพท์ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาไย้ย มีความสัมพันธ์กันมากกว่าคำศัพท์ภาษากะเลิงและภาษาผู้ไท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านเสียง ด้านคำศัพท์ ของภาษาถิ่นตระกูลไท และประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในภาคอีสาน
2. สืบหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้พูดภาษาไทยถิ่นในทั้ง 5 ภาษา ในจังหวัดสกลนคร กำหนดจุดเก็บข้อมูลตามความเข้มทางภาษาและวัฒนธรรม โดยใช้ข้อมูลของ ชัยมงคล จินดาสมุทร นักวิชาการท้องถิ่นที่ทำวิจัยด้านประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ โดยศึกษาภาษาญ้อที่ ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง ภาษาผู้ไทที่ตำบลวาริชภูมิ อำเภอวาริชภูมิ ภาษาไย้ยที่ตำบลอากาศ อำเภออากาศอำนวย ภาษาลาวที่ตำบลโคกศิลา อำเภอเจริญศิลป์ และภาษากะเลิงที่ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก

3. เตรียมเครื่องมือ

เมื่อกำหนดพื้นที่ของการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่ภาคสนาม ดังต่อไปนี้

3.1 รายการคำศัพท์ จำนวน 800 หน่วยย่อย แบ่งออกเป็น 18 หมวด ดังนี้ หมวดคำเรียกพืช ผัก ผลไม้ หมวดคำเรียกดอกไม้ หมวดคำเรียกธรรมชาติ หมวดคำเรียกสัตว์ หมวดคำเรียกอาหาร หมวดคำเรียกสิ่งของเครื่องใช้ หมวดคำเรียกเครื่องมือประกอบอาชีพ หมวดคำเรียกเครื่องแต่งกายเครื่องประดับ หมวดคำเรียกที่อยู่อาศัยและสถานที่ หมวดคำเรียกอวัยวะของคนและสัตว์ หมวดคำเรียกกิริยาอาการ หมวดคำเรียกเครือญาติและสรรพนาม หมวดคำบอกเวลา หมวดคำถามและคำสั่งท่าย หมวดคำเรียกกรสชาติและคำเรียกสี หมวดคำลักษณะนามและจำนวนนับ หมวดคำเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม การละเล่น หมวดคำบอกตำแหน่งและทิศทาง โดยคัดเลือกจากคำศัพท์พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เช่น รายงานการวิจัยเรื่องระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มน้ำท่าเงิน ของกันทิมา วัฒนประเสริฐ และ สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาญ้อ ในจังหวัดสกลนคร นครพนม และปราจีนบุรี ของนันทพร

นิลจินดา คำพื้นฐานภาษาผู้ไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงประวัติ ของ โรชนี คนหาญ การวิเคราะห์คำศัพท์ เครื่องญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในภาคอีสาน ของพระมหาณัฐพล โปไพ เป็นต้น

3.2 แบบทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตระกูลไท ของวิลเลียม เจ เกิดนี้ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์จำนวนและการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา

3.3 เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง และไมโครโฟน

4. คัดเลือกผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้บอกภาษาญ้อ ภาษาผู้ไทย ภาษาโย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง ภาษาละ 4 คน ซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษานั้นๆ ในชีวิตประจำวัน โดยคัดเลือกผู้บอกภาษาเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เนื่องจากผู้บอกภาษาที่มีอายุมากจะรักษาภาษาดั้งเดิมไว้ได้มากกว่าผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อย เกิดและอาศัยในพื้นที่ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลและไม่เคยย้ายภูมิลำเนา มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีอวัยวะในการออกเสียงครบสมบูรณ์

5. เก็บและรวบรวมข้อมูล

ทดสอบเสียงวรรณยุกต์โดยใช้แบบทดสอบของเกิดนี้ จากนั้นถามคำศัพท์ต่างๆ โดยให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำศัพท์คำละ 2 ครั้ง จดบันทึกด้วยสัทอักษรพร้อมบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง

6. วิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์การวิเคราะห์คำศัพท์

1. การพิจารณาด้านเสียง หมายถึง การอธิบายการแปรรูปคำของคำศัพท์เดียวกันโดยพิจารณาจากความแตกต่างด้านสัทศาสตร์ของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในคำที่นำมาเปรียบเทียบกัน ส่วนความแตกต่างเรื่องหน่วยเสียงวรรณยุกต์นั้น² นับเป็นเรื่องปกติของภาษาตระกูลไท ลักษณะดังต่อไปนี้ถือว่าเป็นรูปแปรของคำศัพท์เดียวกัน

1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้ายที่มีลักษณะทางสัทศาสตร์แตกต่างกัน เช่น³

/n/ - /ŋ/

/n/ เป็นพยัญชนะนาสิก ก้อง ปุ่มเหงือก

/ŋ/ เป็นพยัญชนะนาสิก ก้อง เพดานอ่อน

เช่น หน่วยอรรถ 'นกพิราบ' ในภาษาโย้ยและภาษาผู้ไทย

ภาษาโย้ย

ภาษาผู้ไทย

ความหมาย

nok³ ke : n¹ ke :¹

nok⁴ ke : ŋ¹ ke :¹

'นกพิราบ'

1.2 หน่วยเสียงสระที่มีลักษณะทางสัทศาสตร์แตกต่างกัน

1.2.1 การแปรเสียงสระเดี่ยว เช่น

/i:/ - /i:/

/i:/ สระหน้า ระดับสูง เสียงยาว ริมฝีปากไม่ห่อ

/i:/ สระกลาง ระดับสูง เสียงยาว ริมฝีปากไม่ห่อ

² ภาษาญ้อมี 5 หน่วยเสียง ว.1 (24) ว.2 (34) ว.3 (31) ว.4 (452) ว.5 (44), ภาษาผู้ไทย มี 5 หน่วยเสียง ว.1 (24) ว. 2 (33) ว. 3 (41) ว.4 (453) ว.5 (44), ภาษาโย้ย มี 6 หน่วยเสียง ว.1 (24) ว.2 (35) ว.3 (21) ว.4 (452) ว.5 (353) ว.6 (31), ภาษาลาวมี 6 หน่วยเสียง ว.1 (24) ว.2 (32) ว.3 (35) ว.4 (33) ว.5 (21) ว.6 (452), ภาษากะเลิง มี 6 หน่วยเสียง ว.1 (24) ว. 2 (35) ว.3 (343) ว.4 (33) ว.5 (21) ว.6 (452)

³ สัญลักษณ์ ~ หมายถึง การแปรเสียง เสียงที่ขีดเส้นใต้คือเสียงที่มีการแปร โดยผู้วิจัยจะเลือกยกตัวอย่างบางภาษาเพื่อเป็นตัวแทนในการอธิบายการแปรเสียงในประเด็นนั้นๆ

ได้แก่ หน่วยอรรถ 'ตีจ๊ับ' ในภาษาลาวและภาษาไทย

ภาษาลาว	ภาษาไทย	ความหมาย
ma:k ⁴ ?i: ⁴	ma:k ² ?i: ³	'ตีจ๊ับ'

1.2.2 การแปรเสียงสระประสม เช่น

/ia/ - /e:/

/ia/ สระหน้า ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ และลงท้ายด้วย
สระกลาง ระดับต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ

/e:/ สระหน้า ระดับกลาง เสียงยาว ริมฝีปากไม่ห่อ

เช่น หน่วยอรรถ 'หาย (สิ่งของ)' ในภาษากะเลิงและภาษาผู้ไท

ภาษากะเลิง	ภาษาผู้ไท	ความหมาย
hia ⁴	he: ⁵	'หาย(สิ่งของ)'

2. การพิจารณาด้านคำศัพท์

การพิจารณาว่าเป็นคำศัพท์เดียวกันหรือคำศัพท์ต่างกันใช้เกณฑ์ ดังนี้

2.1 คำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้จัดเป็นคำศัพท์เดียวกัน

2.1.1 การสลับที่ของพยางค์ เช่น

ภาษาผู้ไท	ภาษากะเลิง	ความหมาย
si:n ⁵ som ⁴	som ⁵ si:n ⁶	'แหนมเนื้อ'

2.1.2 การเพิ่มพยางค์หรือลดพยางค์แต่หน่วยหลักยังมีรูปคำคงเดิม เช่น⁴

ภาษาลาว	ภาษาผู้ไท	ความหมาย
boŋ ⁶ ki: ²	boŋ ⁴ k ^h i: ⁴ ki: ¹	'กึ่งกือ'

2.2 คำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้จัดเป็นคำศัพท์ต่างกัน

2.2.1 คำ 2 คำ ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน มีจำนวนพยางค์เท่ากัน แต่มีพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระ แตกต่างกัน ผู้วิจัยจะจัดว่าเป็นคนละคำศัพท์ เช่น

ภาษาไทย	ภาษาลาว	ความหมาย
ñu: ⁴	≠ ⁵ fo:j ³	'ไม้กวาด'

2.2.2 คำ 2 คำ ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน มีจำนวนพยางค์เท่ากัน หากมีหน่วยหลักเหมือนกัน แต่หน่วยขยายแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะจัดว่าเป็นคนละคำศัพท์ เช่น

ภาษาลาว	ภาษากะเลิง	ความหมาย
k ^h aw ^s suaj ¹	≠ k ^h aw ^s wen ²	'อาหารกลางวัน'

2.2.3 คำ 2 คำ ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน แต่มีจำนวนพยางค์ต่างกัน และพยางค์ที่ต่างกันนั้นเป็นคนละหน่วยคำ ผู้วิจัยจะจัดว่าเป็นคนละคำศัพท์ เช่น

ภาษาลาว	ภาษากะเลิง	ความหมาย
can ²	≠ ka ¹ be? ²	'จาน'

⁴ คำ คือ ข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ คำศัพท์ คือ คำที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วว่าเป็นสมาชิกของแต่ละหน่วยอรรถ โดยที่คำศัพท์แต่ละคำอาจจะมีรูปแปรหรือไม่มีรูปแปรก็ได้ และหน่วยอรรถ คือ หน่วยของความหมายในแต่ละหน่วยอรรถ อาจแทนด้วยคำศัพท์จำนวน 1 คำศัพท์หรือมากกว่านั้นก็ได้

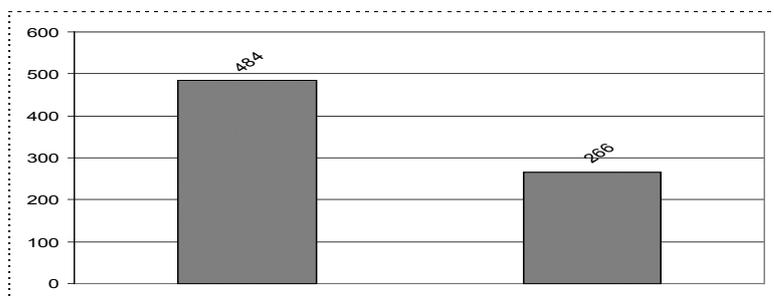
⁵ สัญลักษณ์ ≠ หมายถึง การใช้คำศัพท์แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

จากการเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 5 ภาษา จำนวน 800 หน่วยยรรธ ตัดหน่วยยรรธที่มีความหมายคลุมเครือออก เหลือหน่วยยรรธจำนวนทั้งสิ้น 750 หน่วยยรรธ ผลการวิจัยว่า มีการใช้คำศัพท์ 2 ลักษณะ คือ 1.) การใช้คำศัพท์เหมือนกัน จำนวน 484 หน่วยยรรธ 2.) การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา ภาษา จำนวน 266 หน่วยยรรธ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงรูปแบบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในจังหวัดสกลนคร

จำนวนหน่วยยรรธ

1. การใช้คำศัพท์เหมือนกัน

2. การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา

จากแผนภูมิข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีการใช้คำศัพท์เหมือนกันมากกว่าคำศัพท์ที่แตกต่างกันบางภาษารายละเอียดดังนี้

1. การใช้คำศัพท์เหมือนกัน คือ ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนครทั้ง 5 ภาษาใช้คำศัพท์เหมือนกันทุกภาษาหรือใช้คำศัพท์ที่เป็นรูปแปรของคำศัพท์เดียวกัน มีทั้งสิ้น 484 หน่วยยรรธ คิดเป็นร้อยละ 64.53 ของการใช้คำศัพท์ทั้งหมด แบ่งออกเป็น 2 ชนิดย่อย ดังนี้

1.1 การใช้คำศัพท์ร่วมแท้ คือ การใช้คำศัพท์เหมือนกันทั้ง 5 ภาษา ในเรื่องของพยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้าย แต่ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ โดยความต่างของเสียงวรรณยุกต์นั้นเป็นความต่างอย่างมีปฏิภาคของคำศัพท์ร่วมแท้ทุกคำ ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติของภาษาถิ่นตระกูลไท มีทั้งสิ้น 257 หน่วยยรรธ คิดเป็นร้อยละ 53.10 ของการใช้คำศัพท์เหมือนกัน เช่น

หน่วยยรรธ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
กรรไกร	mi:t ⁴ tat ⁵	mi:t ³ tat ⁵	mi:t ⁴ tat ⁵	mi:t ⁶ tat ¹	mi:t ⁶ tat ²

1.2 การใช้คำศัพท์ร่วมเสียงปฏิภาค คือ คำศัพท์ที่มีลักษณะของเสียงปฏิภาคที่ต่างกันอย่างมีระบบเพียงหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่งในคำศัพท์นั้น เช่น พยัญชนะหรือสระ เป็นต้น มีอยู่ทั้งสิ้น 227 หน่วยยรรธ แบ่งออกเป็น 6 ชนิดย่อย ได้แก่

1.2.1 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นต่างกัน มี 35 หน่วยยรรธ เช่น

หน่วยยรรธ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
ก่อไฟ	daŋ ¹ p ^h aj ²	daŋ ¹ faj ²	daŋ ¹ p ^h aj ²	daŋ ¹ faj ³	daŋ ¹ p ^h aj ²

1.2.2 คำศัพท์ที่มีสระต่างกัน คือ คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายเหมือนกันทั้งหมด 5 ภาษา แต่บางภาษามีสระแตกต่างกัน มีทั้งสิ้น 49 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
ผีเสื้อ	me:ŋ² ka²bia⁵	me:ŋ² ka²bo:⁴	me:ŋ² ka²bia⁵	me:ŋ³ ka⁴bia⁵	me:ŋ² ka²bia⁵

1.2.3 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นและสระต่างกัน มี 20 หน่วยอรรถ เช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
กว้าง	kwa:ŋ⁵	kwa:ŋ⁴	kwa:ŋ⁵	kuaŋ⁶	kwa:ŋ⁶

1.2.4 คำศัพท์ที่มีสระและพยัญชนะท้ายต่างกัน มี 48 หน่วยอรรถ เช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
การงาน	weŋ³	wiak⁴	wiak⁴	wiak⁶	wiak⁶

1.2.5 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะท้ายต่างกัน มี 1 หน่วยอรรถ คือ

หน่วยอรรถ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
ดอกปีบ	ka:n⁵ kʰo:ŋ¹	ka:n⁴ kʰo:ŋ¹	ka:ŋ⁵ kʰo:ŋ¹	ka:ŋ⁶ kʰo:ŋ¹	ka:n⁶ kʰo:ŋ¹

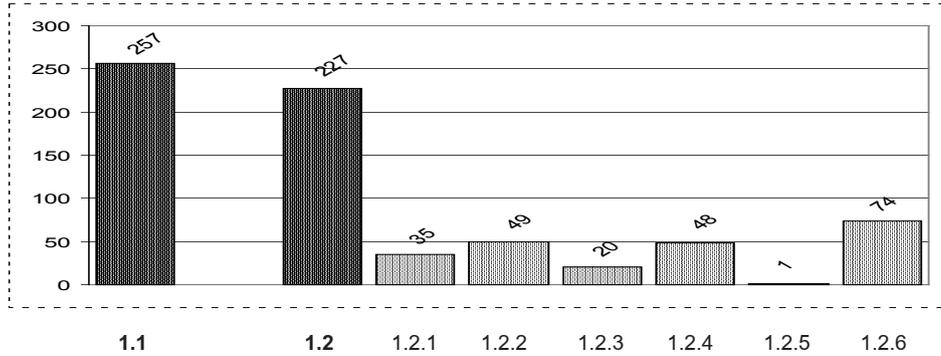
1.2.6 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้ายต่างกัน คำศัพท์ที่มีการสลับที่ของพยางค์ คำศัพท์ที่มีการลดพยางค์หรือเพิ่มพยางค์ มี 74 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
ประตู	pʰak⁵ tu:¹	pʰak⁵ tu:¹	pʰak⁵ tu:¹	pʰak¹ ka⁴ tu:²	pʰak² ka⁴ tu:¹

จากรูปแบบการใช้คำศัพท์เหมือนกันสามารถแสดงด้วยแผนภูมิเปรียบเทียบเพื่อความชัดเจนได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงการใช้คำศัพท์เหมือนกัน

จำนวนหน่วยอรรถ

1.1 การใช้ศัพท์รวมแท้ 1.2 การใช้คำศัพท์รวมเสียงปฏิภาค 1.2.1 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นต่างกัน 1.2.2 คำศัพท์ที่มีสระต่างกัน 1.2.3 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นและสระต่างกัน 1.2.4 คำศัพท์ที่มีสระและพยัญชนะท้ายต่างกัน 1.2.5 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะท้ายต่างกัน 1.2.6 คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้ายต่างกัน

2. การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา คือ การใช้คำศัพท์ตั้งแต่ 2 คำศัพท์ถึง 4 คำศัพท์ ที่มีรูปแบบการใช้เหมือนกันและแตกต่างกันบางภาษา มีทั้งสิ้น 266 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 35.47 ของการใช้คำศัพท์ทั้งหมด แบ่งออกเป็น 5 ชนิดย่อย ได้แก่

2.1 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 4 ภาษา แตกต่างกัน 1 ภาษา มีอยู่ทั้งสิ้น 118 หน่วยอรรถ แบ่งออกเป็น 5 ชนิดย่อย ดังนี้⁶

- 2.1.1 (ญ = ผ = ย = ล) ≠ ก มี 26 หน่วยอรรถ
- 2.1.2 (ญ = ย = ล = ก) ≠ ผ มี 43 หน่วยอรรถ
- 2.1.3 (ญ = ผ = ย = ก) ≠ ล มี 20 หน่วยอรรถ
- 2.1.4 (ญ = ผ = ล = ก) ≠ ย มี 18 หน่วยอรรถ
- 2.1.5 (ผ = ย = ล = ก) ≠ ญ มี 11 หน่วยอรรถ

ตัวอย่าง (ญ = ย = ล = ก) ≠ ผ เช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	โย้ย	ลาว	กะเลิง	ผู้ไท
รู้่งกินน้ำ	huŋ ⁴	huŋ ⁶	huŋ ⁶	huŋ ⁶	p ^h i: ¹ p ^h uŋ ³ p ^h i: ¹ p ^h a:j ²

⁶ สัญลักษณ์ = หมายถึง การใช้คำศัพท์เหมือนกัน

( ) หมายถึง กลุ่มภาษาที่มีการใช้คำศัพท์เหมือนกัน

อักษรย่อ ญ หมายถึง ภาษาญ้อ ผ หมายถึง ภาษาผู้ไท ย หมายถึง ภาษาโย้ย

ล หมายถึง ภาษาลาวหรือภาษาอีสาน และ ก หมายถึง ภาษากะเลิง

ตัวอย่าง (ญ = ผ = ย = ก) ≠ ล เช่น

หน่วยยรรยง	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	กะเลิง	ลาว
ลีนลัม	p ^h a ² la:t ²	p ^h a ² la:t ²	p ^h a ² la:t ⁴	p ^h a ⁴ la:t ⁶	mi:n ⁴

2.2 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 3 ภาษา แตกต่างกัน 2 ภาษา มีทั้งสิ้น 41 หน่วยยรรยง แบ่งเป็น 10 ชนิดย่อย ได้แก่

- 2.2.1 (ญ = ผ = ย) ≠ ล ≠ ก มี 3 หน่วยยรรยง
- 2.2.2 (ญ = ผ = ล) ≠ ย ≠ ก มี 7 หน่วยยรรยง
- 2.2.3 (ญ = ผ = ก) ≠ ย ≠ ล มี 6 หน่วยยรรยง
- 2.2.4 (ญ = ย = ล) ≠ ผ ≠ ก มี 6 หน่วยยรรยง
- 2.2.5 (ญ = ย = ก) ≠ ผ ≠ ล มี 6 หน่วยยรรยง
- 2.2.6 (ญ = ล = ก) ≠ ผ ≠ ย มี 5 หน่วยยรรยง
- 2.2.7 (ผ = ย = ล) ≠ ญ ≠ ก มี 2 หน่วยยรรยง
- 2.2.8 (ผ = ย = ก) ≠ ญ ≠ ล มี 1 หน่วยยรรยง
- 2.2.9 (ผ = ล = ก) ≠ ญ ≠ ย มี 1 หน่วยยรรยง
- 2.2.10 (ย = ล = ก) ≠ ญ ≠ ผ มี 4 หน่วยยรรยง

ตัวอย่าง (ญ = ผ = ย) ≠ ล ≠ ก เช่น

หน่วยยรรยง	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
พะอง	maj ⁴ ?oŋ ¹	maj ⁵ pa ² ?oŋ ¹	maj ⁶ pa ² ?oŋ ¹	kə:n ²	maj ⁶ diaŋ ⁶

ตัวอย่าง (ญ = ผ = ล) ≠ ย ≠ ก เช่น

หน่วยยรรยง	ญ้อ	ผู้ไท	ลาว	โย้ย	กะเลิง
ซานเรือน	sa:n ²	sa:n ²	sa:n ³	ka ² pə:ŋ ¹	kə:j ¹

2.3 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2 ภาษา แตกต่างกัน 3 ภาษา มี 12 หน่วยยรรยง แบ่งเป็น 7 ชนิดย่อย ได้แก่

- 2.3.1 (ญ = ผ) ≠ ย ≠ ล ≠ ก มี 1 หน่วยยรรยง
- 2.3.2 (ญ = ย) ≠ ผ ≠ ล ≠ ก มี 1 หน่วยยรรยง
- 2.3.3 (ญ = ล) ≠ ผ ≠ ย ≠ ก มี 4 หน่วยยรรยง
- 2.3.4 (ผ = ย) ≠ ญ ≠ ล ≠ ก มี 2 หน่วยยรรยง
- 2.3.5 (ผ = ล) ≠ ญ ≠ ย ≠ ก มี 1 หน่วยยรรยง
- 2.3.6 (ย = ล) ≠ ญ ≠ ผ ≠ ก มี 2 หน่วยยรรยง
- 2.3.7 (ล = ก) ≠ ญ ≠ ผ ≠ ย มี 1 หน่วยยรรยง

ตัวอย่าง (ญ = ย) ≠ ผ ≠ ล ≠ ก เช่น

หน่วยยรรรต	ญ้อ	โย้ย	ผู้ไท	ลาว	กะเลิง
ตายทั้งกลม	ta:j' hua' lu:k ⁴	ta:j' hua' lu:k ⁴	ta:j' p ^h a:j ²	ta:j ² ho:ŋ ¹	ta:j' mi: ² he:ŋ ²

ตัวอย่าง (ญ = ล) ≠ ผ ≠ ย ≠ ก เช่น

หน่วยยรรรต	ญ้อ	ลาว	ผู้ไท	โย้ย	กะเลิง
กลอน(ประตู)	kw:n ¹	kw:n ²	laj ²	ka ² ce: ¹	lu:k ⁶ lat ³

2.4 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 3 ภาษา และอีก 2 ภาษา ใช้เหมือนกัน มี 72 หน่วยยรรรต แบ่งเป็น 10 ชนิดย่อย ได้แก่

- 2.4.1 (ญ = ผ = ย) ≠ (ล = ก) มี 8 หน่วยยรรรต
- 2.4.2 (ญ = ผ = ล) ≠ (ย = ก) มี 8 หน่วยยรรรต
- 2.4.3 (ญ = ผ = ก) ≠ (ย = ล) มี 8 หน่วยยรรรต
- 2.4.4 (ญ = ย = ล) ≠ (ผ = ก) มี 4 หน่วยยรรรต
- 2.4.5 (ญ = ย = ก) ≠ (ผ = ล) มี 6 หน่วยยรรรต
- 2.4.6 (ญ = ล = ก) ≠ (ผ = ย) มี 7 หน่วยยรรรต
- 2.4.7 (ผ = ย = ล) ≠ (ญ = ก) มี 6 หน่วยยรรรต
- 2.4.8 (ผ = ย = ก) ≠ (ญ = ล) มี 6 หน่วยยรรรต
- 2.4.9 (ผ = ล = ก) ≠ (ญ = ย) มี 5 หน่วยยรรรต
- 2.4.10 (ย = ล = ก) ≠ (ญ = ผ) มี 14 หน่วยยรรรต

ตัวอย่าง (ญ = ผ = ย) ≠ (ล = ก) เช่น

หน่วยยรรรต	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
ซำรุด	p ^h e: ²	p ^h e: ²	p ^h e: ²	ha:ŋ ⁶	ha:ŋ ⁶

ตัวอย่าง (ญ = ผ = ล) ≠ (ย = ก) เช่น

หน่วยยรรรต	ญ้อ	ผู้ไท	ลาว	โย้ย	กะเลิง
สอยผลไม้	to:j ³	to:j ³	to:j ⁴	me:n ³	me:n ³

2.5 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2 ภาษา อีก 2 ภาษา ใช้คำศัพท์ต่างกัน และอีก 1 ภาษาก็ใช้คำศัพท์ต่างกัน มี 23 หน่วยยรรรต แบ่งเป็น 13 ชนิดย่อย ได้แก่

- 2.5.1 (ญ = ผ) ≠ (ย = ล) ≠ ก มี 2 หน่วยยรรรต
- 2.5.2 (ญ = ผ) ≠ (ย = ก) ≠ ล มี 2 หน่วยยรรรต
- 2.5.3 (ญ = ผ) ≠ (ล = ก) ≠ ย มี 2 หน่วยยรรรต
- 2.5.4 (ญ = ย) ≠ (ผ = ล) ≠ ก มี 2 หน่วยยรรรต
- 2.5.5 (ญ = ย) ≠ (ผ = ก) ≠ ล มี 2 หน่วยยรรรต
- 2.5.6 (ญ = ย) ≠ (ล = ก) ≠ ผ มี 2 หน่วยยรรรต
- 2.5.7 (ญ = ล) ≠ (ผ = ย) ≠ ก มี 1 หน่วยยรรรต

- 2.5.8 (ญ = ล) ≠ (ผ = ก) ≠ ย มี 3 หน่วยอรรถ
 2.5.9 (ญ = ล) ≠ (ย = ก) ≠ ผ มี 2 หน่วยอรรถ
 2.5.10 (ญ = ก) ≠ (ผ = ล) ≠ ย มี 1 หน่วยอรรถ
 2.5.11 (ผ = ย) ≠ (ล = ก) ≠ ญ มี 2 หน่วยอรรถ
 2.5.12 (ผ = ล) ≠ (ย = ก) ≠ ญ มี 1 หน่วยอรรถ
 2.5.13 (ผ = ก) ≠ (ญ = ย) ≠ ล มี 1 หน่วยอรรถ
 ตัวอย่าง (ญ = ล) ≠ (ย = ก) ≠ ผ เช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	ลาว	โย้ย	กะเลิง	ผู้ไท
นินทา	waw ⁵ p ^h i:n ⁵	waw ⁶ p ^h i:n ⁶	waw ⁶ k ^h wan ¹	waw ⁶ k ^h wan ¹	?a ² hi? ⁵

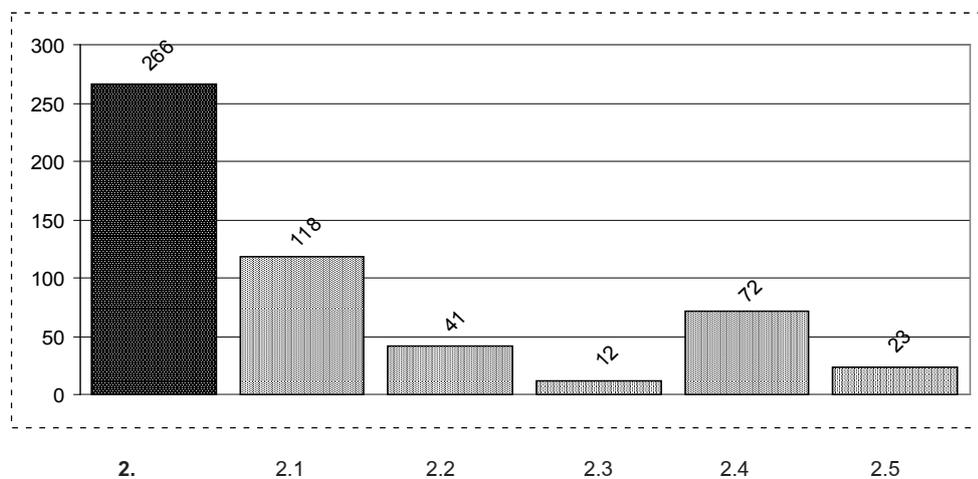
ตัวอย่าง (ญ = ก) ≠ (ผ = ล) ≠ ย เช่น

หน่วยอรรถ	ญ้อ	กะเลิง	ผู้ไท	ลาว	โย้ย
พระจันทร์	dian ¹	dian ¹	?i: ¹ kə:ŋ ⁴	?i: ² kə:ŋ ⁶	mo:ŋ ³

รูปแบบการใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษาทั้ง 5 ลักษณะดังกล่าวสามารถแสดงด้วยแผนภูมิเปรียบเทียบเพื่อความชัดเจนได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงการใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา

จำนวนหน่วยอรรถ

การใช้คำศัพท์ต่างกันบางภาษา

2. การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา 2.1 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 4 ภาษา แตกต่างกัน 1 ภาษา 2.2 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 3 ภาษา แตกต่างกัน 2 ภาษา 2.3 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2 ภาษา แตกต่างกัน 3 ภาษา 2.4 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 3 ภาษาและอีก 2 ภาษาใช้เหมือนกัน 2.5 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2 ภาษา อีก 2 ภาษาใช้คำศัพท์ต่างกันและอีก 1 ภาษา ก็ใช้คำศัพท์ต่างกัน

ความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา

การหาความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษานั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลเฉพาะข้อ 2 คือ การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา จำนวน 266 หน่วยยรรภมาพิจารณา เพราะจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ได้อย่างชัดเจน ส่วนข้อมูลในข้อ 1.1 การใช้คำศัพท์ร่วมแท้ (Common Cognate) จำนวน 257 หน่วยยรรภและ ข้อ 1.2 การใช้คำศัพท์ร่วมเสียงปฏิภาค (Correspondent Cognate) จำนวน 227 หน่วยยรรภจะไม่นำมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ ทั้งนี้เพราะการใช้คำศัพท์เหมือนกันทุกภาษา ไม่สามารถนำมาจัดกลุ่มภาษาเพื่อบอกความสัมพันธ์ของกลุ่มย่อยได้

ความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในจังหวัดสกลนคร สามารถแสดงด้วยตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา

ความสัมพันธ์ของ การใช้คำศัพท์ รูปแบบการใช้ คำศัพท์และจำนวน	ญ้อ = ผู้ไท	ญ้อ = โย้ย	ญ้อ = ลาว	ญ้อ = กะเลิง	ผู้ไท = โย้ย	ผู้ไท = ลาว	ผู้ไท = กะเลิง	โย้ย = ลาว	โย้ย = กะเลิง	ลาว = กะเลิง
2. การใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษา										
2.1 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 4 ภาษา ต่างกัน 1 ภาษา										
2.1.1 (ญ = ผ = ย = ล) ≠ ก	26	26	26		26	26		26		
2.1.2 (ญ = ย = ล = ก) ≠ ผ		43	43	43				43	43	43
2.1.3 (ญ = ผ = ย = ก) ≠ ล	20	20		20	20		20		20	
2.1.4 (ญ = ผ = ล = ก) ≠ ย	18		18	18		18	18			18
2.1.5 (ผ = ย = ล = ก) ≠ ญ					11	11	11	11	11	11
2.2 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 3 ภาษา แตกต่างกัน 2 ภาษา										
2.2.1 (ญ = ผ = ย) ≠ ล ≠ ก	3	3			3					
2.2.2 (ญ = ผ = ล) ≠ ย ≠ ก	7		7			7				
2.2.3 (ญ = ผ = ก) ≠ ย ≠ ล	6			6			6			
2.2.4 (ญ = ย = ล) ≠ ผ ≠ ก		6	6					6		
2.2.5 (ญ = ย = ก) ≠ ผ ≠ ล		6		6					6	
2.2.6 (ญ = ล = ก) ≠ ผ ≠ ย			5	5						5
2.2.7 (ผ = ย = ล) ≠ ญ ≠ ก					2	2		2		
2.2.8 (ผ = ย = ก) ≠ ญ ≠ ล					1		1		1	
2.2.9 (ผ = ล = ก) ≠ ญ ≠ ย						1	1			1
2.2.10 (ย = ล = ก) ≠ ญ ≠ ผ								4	4	4

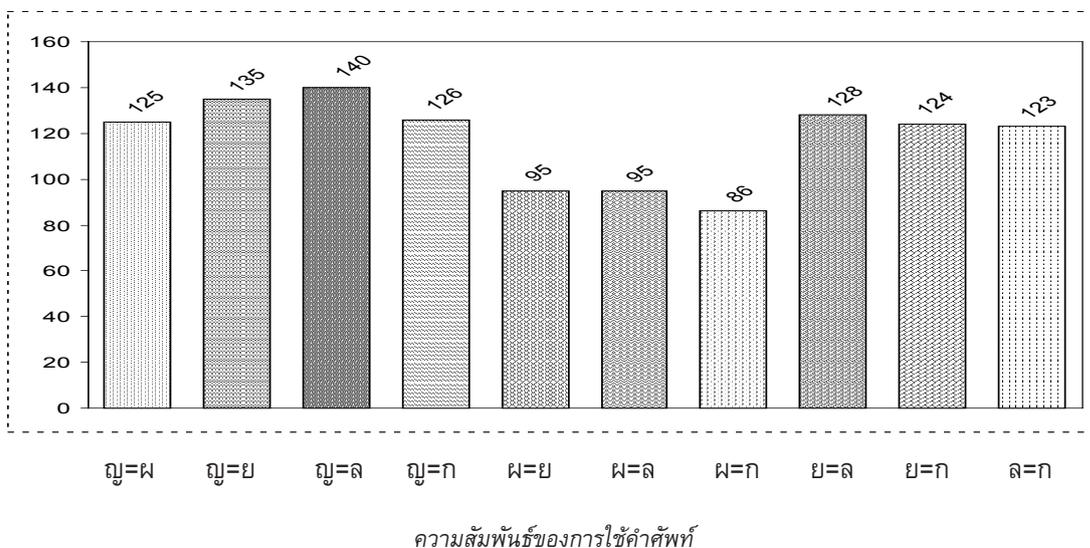
2.3 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2 ภาษา แตกต่างกัน 3 ภาษา										
2.3.1 (ญ = ผ) ≠ ย ≠ ล ≠ ก	1									
2.3.2 (ญ = ย) ≠ ผ ≠ ล ≠ ก		1								
2.3.3 (ญ = ล) ≠ ผ ≠ ย ≠ ก			4							
2.3.4 (ผ = ย) ≠ ญ ≠ ล ≠ ก					2					
ความสัมพันธของ การใช้คำศัพท์ รูปแบบการใช้ คำศัพท์และจำนวน	ญ่อ = ผู้ไท	ญื่อ = โย้ย	ญื่อ = ลาว	ญื่อ = กะเลิง	ผู้ไท = โย้ย	ผู้ไท = ลาว	ผู้ไท = กะเลิง	โย้ย = ลาว	โย้ย = กะเลิง	ลาว = กะเลิง
2.3.5 (ผ = ล) ≠ ญ ≠ ย ≠ ก						1				
2.3.6 (ย = ล) ≠ ญ ≠ ผ ≠ ก							2			
2.3.7 (ล = ก) ≠ ญ ≠ ผ ≠ ย										1
2.4 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 3 ภาษา และอีก 2 ภาษา ใช้เหมือนกัน										
2.4.1 (ญ = ผ = ย) ≠ (ล = ก)	8	8			8					8
2.4.2 (ญ = ผ = ล) ≠ (ย = ก)	8		8			8			8	
2.4.3 (ญ = ผ = ก) ≠ (ย = ล)	8			8			8	8		
2.4.4 (ญ = ย = ล) ≠ (ผ = ก)		4	4				4	4		
2.4.5 (ญ = ย = ก) ≠ (ผ = ล)		6		6		6			6	
2.4.6 (ญ = ล = ก) ≠ (ผ = ย)			7	7	7					7
2.4.7 (ผ = ย = ล) ≠ (ญ = ก)				6	6	6		6		
2.4.8 (ผ = ย = ก) ≠ (ญ = ล)			6		6		6		6	
2.4.9 (ผ = ล = ก) ≠ (ญ = ย)		5				5	5			5
2.4.10 (ย = ล = ก) ≠ (ญ = ผ)	14							14	14	14
2.5 การใช้คำศัพท์เหมือนกัน 2 ภาษา อีก 2 ภาษา ใช้คำศัพท์ต่างกัน และ อีก 1 ภาษา ก็ใช้คำศัพท์ต่างกัน										
2.5.1 (ญ = ผ) ≠ (ย = ล) ≠ ก	2							2		
2.5.2 (ญ = ผ) ≠ (ย = ก) ≠ ล	2								2	
2.5.3 (ญ = ผ) ≠ (ล = ก) ≠ ย	2									2
2.5.4 (ญ = ย) ≠ (ผ = ล) ≠ ก		2				2				
2.5.5 (ญ = ย) ≠ (ผ = ก) ≠ ล		2					2			
2.5.6 (ญ = ย) ≠ (ล = ก) ≠ ผ		2								2

2.5.7 (ญ = ล) ≠ (ผ = ย) ≠ ก			1		1					
2.5.8 (ญ = ล) ≠ (ผ = ก) ≠ ย			3				3			
2.5.9 (ญ = ล) ≠ (ย = ก) ≠ ผ			2						2	
2.5.10 (ญ = ก) ≠ (ผ = ล) ≠ ย				1		1				
ความสัมพันธ์ของ การใช้คำศัพท์ รูปแบบการใช้ คำศัพท์และจำนวน	ญ = ผู้ไท	ญ = ไย้	ญ = ลาว	ญ = กะเลิง	ผู้ไท = ไย้	ผู้ไท = ลาว	ผู้ไท = กะเลิง	ไย้ = ลาว	ไย้ = กะเลิง	ลาว = กะเลิง
2.5.11 (ผ = ย) ≠ (ล = ก) ≠ ญ					2					2
2.5.12 (ผ = ล) ≠ (ย = ก) ≠ ญ						1			1	
2.5.13 (ผ = ก) ≠ (ญ = ย) ≠ ล		1					1			
รวม (มีทั้งสิ้น 266 หน่วยอรรถ)	125	135	140	126	95	95	86	128	124	123

จากความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในตารางข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบเพื่อ
ความชัดเจนได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา

จำนวนหน่วยอรรถ

ความสัมพันธ์ของการใช้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาญ้อ ภาษาผู้ไท ภาษาไย้
ภาษาลาว และภาษากะเลิง ในแผนภูมิข้างต้นได้แสดงให้เห็นดังนี้

1. ภาษาญ้อและภาษาลาว มีการใช้คำศัพท์เหมือนกันมากที่สุด จำนวน 140 หน่วยอรรถ รองลงมาคือ
ภาษาญ้อและภาษาไย้ จำนวน 135 หน่วยอรรถ และภาษาไย้และภาษาลาว จำนวน 128 หน่วยอรรถ

2. ภาษาผู้ไทและภาษากะเลิง มีการใช้คำศัพท์เหมือนกันน้อยที่สุด จำนวน 86 หน่วยยรรต

3. ภาษาญ้อมีความสัมพันธ์กับภาษาลาวและภาษาโย้ย มากกว่าภาษากะเลิงและภาษาผู้ไท โดยพิจารณาจากผลรวมของจำนวนหน่วยยรรตของ ภาษาญ้อ = ภาษาลาว, ภาษาญ้อ = ภาษาโย้ย และภาษาโย้ย = ภาษาลาว คือ $140 + 135 + 128 = 403$ มีอัตราสูงกว่าผลรวมของจำนวนหน่วยยรรตภาษาญ้อ = ภาษาผู้ไท, ภาษาญ้อ = ภาษากะเลิง และภาษาผู้ไท = ภาษากะเลิง คือ $125 + 126 + 86 = 337$

4. ภาษากะเลิงมีความสัมพันธ์กับภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย มากกว่าภาษาผู้ไท โดยพิจารณาจากผลรวมของจำนวนหน่วยยรรตภาษากะเลิงที่ใช้เหมือนกับภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย คือ $126 + 123 + 124 = 373$ มีอัตราสูงกว่าผลรวมของจำนวน หน่วยยรรตภาษาผู้ไทที่ใช้เหมือนกับภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย คือ $125 + 95 + 95 = 315$

ดังนั้น ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย จึงเป็นกลุ่มภาษาที่มีความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์ใกล้ชิดกันมากที่สุด ภาษากะเลิงเป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์ใกล้ชิดกับ 3 ภาษาแรกในลำดับรองลงมา ส่วนภาษาผู้ไทเป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์ใกล้ชิดกับภาษาอื่น ๆ น้อยที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย มีความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์มากที่สุด รองลงมาคือ ภาษากะเลิง และภาษาผู้ไท

ความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาญ้อ ภาษาผู้ไท ภาษาโย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง จึงแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือ ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย

กลุ่มที่ 2 คือ ภาษากะเลิง

กลุ่มที่ 3 คือ ภาษาผู้ไท

ความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงตามสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ที่ว่า คำศัพท์ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย มีความสัมพันธ์กันมากกว่าคำศัพท์ภาษากะเลิงและภาษาผู้ไท

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยและข้อสรุปที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังพบความสัมพันธ์ด้านระบบเสียงและด้านคำศัพท์จากการเปรียบเทียบคำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาดังนี้

ด้านระบบเสียง

1. ภาษาผู้ไทและภาษาลาวมีความสัมพันธ์ในด้านหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว กล่าวคือ ทั้งสองภาษามีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวจำนวน 20 หน่วยเสียงเท่ากันในขณะที่ภาษาญ้อ ภาษาโย้ย และภาษากะเลิงมี 19 หน่วยเสียง โดยหน่วยเสียง /f/ ในภาษาผู้ไทและภาษาลาวจะเป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียง /p^h/ ในภาษาญ้อ ภาษาโย้ยและภาษากะเลิง เช่น หน่วยยรรต ดังต่อไปนี้

นอ. / ภาษ.	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
พ้อนรำ	p ^h ɔ:n ⁵	fɔ:n ⁵	p ^h ɔ:n ⁶	fɔ:n ⁶	p ^h ɔ:n ⁶
น้ำเต๋อด	p ^h ot ³	fot ³	p ^h ot ³	fot ³	p ^h ot ³
ก่อไฟ	dan ¹ p ^h aj ²	dan ¹ faj ²	dan ¹ p ^h aj ²	dan ¹ faj ²	dan ¹ p ^h aj ²
ฟ้าแลบ	p ^h a: ⁵ ma:p ⁴ liam ³	fa: ⁵ lo:m ³	p ^h a: ⁵ liam ³	fa: ⁶ liam ⁵	p ^h a: ⁵ ña:p ⁶

นอกจากนั้นยังพบว่าภาษาลาวเป็นเพียงภาษาเดียวที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ เช่น

นอ. ภาษ.	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
กัว๊กมี้อ	<u>kwak</u> ⁵ mi: ²	<u>kwak</u> ⁵ mi: ²	<u>kwak</u> ⁵ mi: ²	<u>kuak</u> ¹ mi: ³	<u>kwak</u> ² mi: ²
ควาย	<u>k^hwaj</u> ²	<u>k^hwaj</u> ²	<u>k^hwaj</u> ²	<u>k^huaj</u> ³	<u>k^hwaj</u> ²

2. ภาษาญ้อ ภาษาโย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง มีความสัมพันธ์ในด้านหน่วยเสียงสระประสม คือ มีจำนวน 3 หน่วยเสียงเท่ากัน ได้แก่ /ia, ia, ua/ ในขณะที่ภาษาผู้ไทไม่ปรากฏหน่วยเสียงสระประสม โดยคำที่ประกอบด้วยสระประสม /ia, ia, ua/ ในภาษาญ้อ ภาษาโย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง จะเป็นปฏิภาคกับสระเดี่ยว /e:, ə:, o:/ ในภาษาผู้ไทตามลำดับ เช่น

นอ. ภาษ.	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
ขะเขยง	k ^h i: ³ diat ²	k ^h i: ⁴ de:t ²	k ^h i: ⁵ diat ²	k ^h i: ⁵ diat ⁴	k ^h i: ⁵ diat ⁵
บ้านเรือน	hian ²	hə:n ²	hian ²	hian ³	hian ²
ศิระชะ	hua ¹	ho: ¹	hua ¹	hua ¹	hua ¹

นอกจากนั้นคำที่ประกอบด้วยสระเสียงยาวและพยัญชนะท้าย /-k/ ในภาษาญ้อ ภาษาโย้ย ภาษาลาวและภาษากะเลิง จะกลายเป็นสระเสียงสั้นและพยัญชนะท้าย /-ŋ/ ในภาษาผู้ไท เช่น

นอ. ภาษ.	ญ้อ	ผู้ไท	โย้ย	ลาว	กะเลิง
การงาน	wiak ⁴	weŋ ³	wiak ⁴	wiak ⁶	wiak ⁶
โกหก	k ^h i: ³ tua ¹	k ^h i: ⁴ toŋ ¹	k ^h i: ⁵ tua ¹	k ^h i: ⁵ tua ¹	k ^h i: ⁵ tua ¹

3. ภาษาผู้ไทและภาษาลาวไม่มีการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B กล่าวคือ B = 1234 ลักษณะการไม่แตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B นี้ เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน จัดว่าเป็นภาษากลุ่มลาว

ส่วนการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง C พบว่าภาษาญ้อ ภาษาโย้ย ภาษาลาว และภาษากะเลิง มีการแตกตัวแบบ C 1-234 ลักษณะการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง C 1 กับ C 2 หรือ C 1 ≠ C 2 ถือเป็นลักษณะพิเศษของภาษากลุ่มลาวตามแนวคิดของ มาร์วิน บราวน์

อนึ่ง การแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ช่อง B กับ DL นั้น พบว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาผู้ไทและภาษาลาวมีการแตกตัวเหมือนกันคือ B 1234 และ DL 123-4 เป็นภาษากลุ่มลาว ลักษณะเช่นนี้ตรงกับที่ เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน ได้เสนอผลของการใช้เกณฑ์ทางเสียงวรรณยุกต์ในการพิจารณาภาษากลุ่มของภาษา โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B และ DL ว่า ภาษากลุ่มลาวจะมีความสัมพันธ์แบบ B ≠ DL ส่วนภาษาที่ไม่ใช่กลุ่มลาวจะมีความสัมพันธ์แบบ B = DL

จากผลการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าทุกภาษาจัดอยู่ในภาษากลุ่มลาวตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งของเชมเบอร์เลนและบราวน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพจณี ศรีธรรมาภรณ์ (2526) ที่พบว่าภาษาผู้ไทที่อำเภอคำตากล้า อำเภอบ้านม่วง อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอวาริชภูมิ

อำเภอพังโคน อำเภอพรรณานิคม และอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จัดเป็นภาษากลุ่มลาวเนื่องจากมีความสัมพันธ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B และ DL เป็นแบบ $B \neq DL$

อย่างไรก็ตาม การที่ภาษาผู้ไทจัดอยู่ในภาษากลุ่มลาวด้วยเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ไม่สอดคล้องกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาผู้ไทดั้งเดิมที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ช่อง $BCD = 123-4$ และ $B=DL$ และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์ (2536) ที่พบว่าภาษาผู้ไทไม่ใช่ภาษากลุ่มลาว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอรพันธ์เก็บข้อมูลภาษาผู้ไทที่อำเภอกุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษาผู้ไทที่อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร การที่ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกันนั้นอาจเนื่องมาจากความแตกต่างของพื้นที่วิจัยและมีมิติของเวลาตลอดจนการได้รับอิทธิพลของภาษาที่อยู่ใกล้เคียง

ด้านคำศัพท์

1. คำศัพท์ภาษาผู้ไทมีลักษณะเด่นและมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากการใช้คำศัพท์เฉพาะถิ่นเป็นจำนวนมาก เช่น /ciaŋ¹/ '(เดือน)ธันวาคม', /k^haw⁴ maj⁴/ 'ข้าวคั่ว', /na:⁵ ba:w³/ 'น้องชายของพ่อ', /ca² loj¹/ 'กรวย', /sut⁵/ 'มุ้ง', /ʔa:ŋ¹/ 'หน้าอก', /p^hi:¹ p^hun³ p^hi:¹ p^ha:j²/ 'รุ่งกินน้ำ' เป็นต้น ซึ่งคำศัพท์เหล่านี้จะแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นอีก 4 ภาษาย่างชัดเจน

2. คำศัพท์ภาษากะเลิงเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีลักษณะเด่นและมีความน่าสนใจเนื่องจากการใช้คำศัพท์เฉพาะถิ่นมากเป็นอันดับ 2 รองจากภาษาผู้ไท นอกจากนั้นผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าคำศัพท์ /ka⁴ beʔ³/ 'จวน' ในภาษากะเลิงนั้นไม่น่าจะเป็นคำศัพท์ของภาษาตระกูลไท ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า คำศัพท์ดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาช่า ภาษากะโล้ หรือบ้างก็เรียกรวมกันว่าช่ากะโล้ ซึ่งเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก โดยพบคำว่า /ka breʔ/ ในภาษาช่า มีความหมายว่า 'ขัน' (กยสิทธิ์ วงศ์จำปา 2524 : 24) ทั้งนี้อาจเกิดการกลายเสียงและกลายความหมายไปในภาษากะเลิง

3. จากคำศัพท์ในหมวดเครือญาติของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา แสดงให้เห็นว่าภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษากะเลิง ใช้คำศัพท์เรียกเครือญาติฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่แยกกันอย่างชัดเจน แต่ภาษาผู้ไทและภาษาโย้ยไม่มีการแยกระหว่างคำศัพท์ที่ใช้เรียกญาติฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ได้แก่ คำศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยยอรรด 'น้องชายของพ่อ', 'น้องชายของแม่' และ 'น้องสาวของพ่อ', 'น้องสาวของแม่' ภาษาผู้ไทจะใช้คำศัพท์เดียวกันคือ /na:⁵ ba:w³/ และ /na:⁵ sa:w¹/ ตามลำดับ คำศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยยอรรด 'พ่อตา', 'พ่อสามี' และ 'แม่ยาย', 'แม่สามี' ในภาษาโย้ยจะใช้คำศัพท์เดียวกัน คือ /p^ho:⁴ t^haw⁴/ และ /me:⁴ t^haw⁴/ ตามลำดับ

4. จากการใช้คำศัพท์แตกต่างกันบางภาษาของภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ มีคำศัพท์ที่ออกเสียงเหมือนกันแต่มีความหมายต่างกันอีกภาษาหนึ่ง ได้แก่

คำว่า /sut⁵/ ในภาษาผู้ไทหมายถึง มุ้ง แต่ /sut⁵/ ในภาษาโย้ยจะหมายถึงผ้าห่ม

คำว่า /bin⁵/ ในภาษาญ้อ, /bin⁵/ ในภาษาโย้ย, /bin⁶/ ในภาษาลาว และ /bin⁶/ ในภาษากะเลิงจะหมายถึง ค้างคาวเล็ก แต่ในภาษาผู้ไท /bin⁴/ จะหมายถึง ค้างคาวใหญ่

คำว่า /cia¹/ ในภาษาญ้อ, /cia¹/ ในภาษาโย้ย, /cia²/ ในภาษาลาว และ /cia²/ ในภาษากะเลิงจะหมายถึง ค้างคาวใหญ่ แต่ในภาษาผู้ไท /ce:¹/ จะหมายถึง ค้างคาวเล็ก

การใช้คำศัพท์แตกต่างกันในลักษณะเช่นนี้อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสารระหว่างกันได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องติดต่อสื่อสารกับกลุ่มคนที่พูดภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในจังหวัดสกลนคร เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและทราบวิวัฒนาการของคำหรือความหมายด้วย

5. จากข้อสรุปของงานวิจัยครั้งนี้ที่ว่า คำศัพท์ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย มีความสัมพันธ์กันมากกว่าภาษากะเลิงและภาษาผู้ไทนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัทธราภรณ์ เศวตสุวรรณ (2530) ที่เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูล

ไท” พบว่าภาษาถิ่นอีสานมีความสัมพันธ์กับภาษาโย้ยมากที่สุด รองลงมาคือภาษาญ้อและภาษากะเลิง ซึ่งช่วยยืนยันให้เห็นชัดเจนว่าทั้ง 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาญ้อ ภาษาลาวหรือภาษาอีสาน และภาษาโย้ย เป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์อย่างใกล้ชิด

6. การที่ภาษาญ้อ ภาษาลาว และภาษาโย้ย มีความสัมพันธ์ด้านคำศัพท์กันอย่างใกล้ชิดนั้น หากย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์เกี่ยวกับถิ่นฐานเดิมของคนทั้งสามกลุ่มนั้นจะเห็นว่าคนสามกลุ่มดังกล่าวอาศัยอยู่ในบริเวณเมืองต่างๆ ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนกลุ่มผู้ไทเดิมอยู่บริเวณสิบสองจุไท และกลุ่มกะเลิงนั้นอยู่บริเวณตะวันตกของเทือกเขาอก ในประเทศเวียดนาม การอพยพย้ายถิ่นของกลุ่มคนจากบริเวณที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีความสัมพันธ์ทางภาษาด้านการใช้คำศัพท์น้อยกว่ากลุ่มคนที่อพยพมาจากที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในจังหวัดสกลนครแยกประเภทตามหมวดคำ เช่น หมวดคำลักษณนาม หมวดคำกริยาวิเศษณ์ หมวดคำลงท้าย เป็นต้น เพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ในจังหวัดสกลนครจากผู้บอกภาษา 3 ระดับอายุ เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่กำลังดำเนินอยู่และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาและอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ให้คงอยู่ตลอดไป ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในจังหวัดสกลนครซ้ำอีกครั้งเมื่อเวลาผ่านไป เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างที่เกิดขึ้น

3. ศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นตระกูลไทในจังหวัดอื่นๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความหลากหลายทางภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ด้านภาษาตระกูลไท

4. ศึกษาภาษาโย้ยและภาษากะเลิงในด้านอื่นๆ เช่น ด้านหมวดคำหรือการเลือกใช้คำศัพท์เพื่อสื่อสารกับคนต่างกลุ่ม เป็นต้น เนื่องจากในปัจจุบันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 2 ภาษา ดังกล่าวนั้นน้อยมาก อีกทั้งจะเป็นการช่วยอนุรักษ์ไม่ให้ภาษาสูญไปตามกาลเวลา

5. ศึกษาแนวคิดและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนครจากคำศัพท์ในหมวดต่างๆ โดยใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กอบกุล มาเวียง. (2533). คำลักษณะนามในภาษากะเลิง บ้านดงมะไฟ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กันทิมา วัฒนะประเสริฐ และสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องระบบเสียงภาษาลาวของ
ลุ่มน้ำท่าจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กัยสิทธิ์ วงศ์จำปา. (2524). ภาษาข่า. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- กาญจนา คูวัฒนะศิริ. (2524). วรรณยุกต์ในภาษาญ้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. (2543). วัฒนธรรมพัฒนา
การทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสกลนคร. ม.ป.ท.
- เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. (2513). ประวัติศาสตร์อีสาน เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนักประวัติศาสตร์แห่ง
ประเทศไทย.
- ทองคุณ หงส์พันธุ์. (2522). กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาแถบลุ่มน้ำโขงของประเทศไทย. ในประมวลบทความเกี่ยว
กับวัฒนธรรมเนื่องในพิธีตรศการ “มูลมังอีสาน.” สกลนคร: สกลนคร การพิมพ์.
- _____. (2519). ภาษาถิ่นแถบภูพาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- นันทพร นิลจินดา. (2532). การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาญ้อในจังหวัดสกลนคร ปราจีนบุรี และนครพนม.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจวรรณ ตานนท์. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบคำช่อนภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นอีสาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิ่นกนก คำเรืองศรี. (2545). การแบ่งกลุ่มภาษาญ้อในภาคอีสานโดยใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์. รายงานการ
ศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พจณี ศรีธรรมาภรณ์. (2526). การศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นผู้ไทยใน 3 จังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาณัฐพล โฟไฟ. (2543). วิเคราะห์คำศัพท์เครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยในภาคอีสาน. รายงานการ
ศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (กลุ่มมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชรภรณ์ เสวตสุวรรณ. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์ ภาษา
ไทยกลางกับภาษาตระกูลไท. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2531). ภาษาถิ่นตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.
- _____. (2531). การศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นโดยอาศัยคำศัพท์. ภาษาและวัฒนธรรม 7 1 :
64-80.
- โรชนี คนหาญ. (2546). คำพื้นฐานภาษาผู้ไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. (2520). ภาษาผู้ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระพงษ์ มีสถาน. (2548). สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย “กะเลิง”. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไทย จำกัด.

- สมใจ ดำรงสกุล. (2548). สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ “ผู้ไทย”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมมิก.
- สมิทธิชา พุ่มมา. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สรัญญา เสวตมัลย์. (2542). การแบ่งกลุ่มภาษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างและเชิงประวัติ. กรุงเทพฯ:
อักษรพัฒนา.
- สุรจิตต์ จันทรสชา. (2542). สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน เล่ม 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรม
ไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
_____. (2523). ตำหนางพงสาวดารเมืองสกลนครฉบับพระยาประจันตประเทศธานี (โง่นคำ พรหม
สาขา ณ สกลนคร). สกลนคร: โรงพิมพ์สกลนครการพิมพ์.
- สุรียา รัตน์กุล. (2531). นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาค 1. นครปฐม: ศูนย์วิจัยวัฒนธรรม เอเชียอาคเนย์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด. (2528). ประวัติจังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จินดาสาส์น.
- อรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์. (2536). การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาผู้ไทกับภาษาลาวโซ่ง. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สัมภาษณ์

ชัยมงคล จินดาสมุทร์. ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา จังหวัดสกลนคร และ
นักวิชาการกลุ่มภูพานลุ่มน้ำโขง. สัมภาษณ์ 5 มกราคม 2551.

ภาษาอังกฤษ

- Areeluck Tisapong. (1985). **A Phonological description of the Kaloeng Language at Ban Dong Ma Fai Sakonnakorn**. M.A. Thesis. Faculty of Graduate Studies of Mahidol University.
- Brown, Marin.J. (1975). The Great Tone Split : did it work in two opposite way? **Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney**. Bangkok: Central Institute of English Language.
- _____. (1965). **From ancient Thai to modern dialects**. Bangkok: SocialScience Association Press of Thailand.
- Chamberlain, James R. (1975). A new look at the history and classification of the Tai language. In **Study in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney**. Bangkok: Central Institute of English Language : 49-46.
- Thepbangon Boonsner. (1985). **A Phonological description of Yooy**. M.A. Thesis. Faculty of Graduate Studies of Mahidol University.